

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istčasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno priložo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trislojna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Naše političsko obzorje in bodočnost. — Štatersko: Razno. — Kranjsko: Protestni ljudski shod v zadevi dež. blaznice. — K občinskim volitvam v Železnikih. Razno. Podlistek: Žena in socializem.

Naše političsko obzorje in bodočnost.

(Iz učiteljskih krogov.)

(Dalje.)

Da bodo naši čitatelji bolj na jasnem, dokazati hočemo z golimi dejstvi, kako globoko sta padli obe stranki, da sta v boju oglušili in oslepli, vsled strasti ne vidita več, kaj je pošteno ali pregrešno. Da lažje odgovarjamo, hočemo vzeti za podlago del govora, ki ga je imel dr. Šusteršič na III. katoliškem shodu, objavljen v „Slovenca“ št. 200.

„Koder se zbirajo katoličani, se mnogokrat in obširno govori o razmerju med katolicizmom in liberalizmom. Koder se zbirajo takozvani svobodomiselniki, bodisi liberalci ali socialni demokratje ali kakorkoli se imenujejo, tam se mnogokrat in obširno govori o razliki in razmerju med svobodomiselnstvom in klerikalizmom. Le redkokedaj pa se čuje govoriti o razmerju in razliki med katolicizmom in klerikalizmom. Zato hočem jaz danes o tem govoriti, ker zdi se mi, da semtertje marsikaj v tem pogledu ni jasno. Seveda pa pri tem tudi liberalizma in svobodomiselnstva ne bom pozabil (Veselosť) in vsak bo dobil, kar mu gre.

„Torej kaj je klerikalizem, kaj je katolicizem? Klerikalizem je laž, katolicizem je pa resnica (Pritrjevanje). Pravim: Klerikalizem je laž. Kako to? Kje je laž, tam je tudi lažnik. Lažejo takozvani svobodomiselniki, lažejo svobo-

domiselne stranke, in to bom v kratkem dokazal.

„Dajmo besedo svobodomiselnem. Oni nam razlagajo stvar tako-le: Klerikalizem je neka politična, silno nevarna in grda struja, in radi tega jo imenujejo „klerikalni zmaj“ (Veselosť).

„Kakšne lastnosti ima ta „klerikalni zmaj“, ta grda pošast? (Živahna veselosť). Pred vsem ta pošast žre (Veselosť), žre vse kar dobi. Žre svobodo, žre napredek, žre ljudsko blagostanje, žre premoženje posameznikom, žre majhne otroke (burna veselosť), odrasle može in ženske, žre cele narode in države in cele vojske. Vse požre, samo sebe ne, ker je to še celo zanjo nekoliko prekomplieirano.

„Ta zmaj ljubi temo, in sicer tako, da celo zagrinja sonce, in sicer s črnimi suknyami in kutami (Smeh). Vse sovraži kar je ljudstvu drago, posebno ljudstvo samo, ki mu ne privoščiluč, ne zraka, ne svobode, ne premoženja, ne napredka, ne miru. Samo en sam stan je izvzet, to so „farji“. Tem pa vse privoščil. Ti imajo od klerikalnega zmaja dovoljenje, da delajo kar hočejo: njim je dal „klerikalni zmaj“ vso oblast na tem svetu, oni smejo delati, kar se jim ljubi, smejo napolnovati svojo bisago (Burna veselosť) svobodno, smejo krasti, goljufati, lagati, kar hočejo, oni imajo popolno oblast na tem svetu, in sicer tudi v posvetnih zadevah.

„Gospoda moja, vsi se moramo vprašati: kje pa je ta zmaj? Mi bi radi vedeli, da ga ubijemo, tega vruga, saj to je silno nevarna žival, lepo vas prosim, to je treba ubiti kakor strupeno krito, torej povejte nam, kje je ta zmaj, da gremo nadenj vsi skupaj in da ga uničimo.

„Kje je osobito ta nevarni zmaj, ta nevarna politična struja med nami Slovenci, da,

ako mogoče, obvarujemo svoj lastni narod, da obvarujemo svoje lastne otroke in konečno sebe same pred to nevarno pošastjo (Veselosť). Na to vprašanje dobimo od gospodov svobodomiselnikov odgovor, da nimamo nobene pravice vpraševati po tem zmaju, češ, da smo sami hlapci klerikalnega zmaja, to se pravi, da smo „klerikalci.“

„To mora vzbuditi naše velikansko začudenje; kako pridemo do tega, ko vendar na celi črti hočemo ravno nasprotstvo tega, kar hoče klerikalni zmaj.

„Pred vsem nečemo, da bi nas kdo požrl (Veselosť). Mi hočemo za ljudstvo napredek (Burno pritjevanje), mi hočemo blagostanja, svobode zanj in se bojujemo in žrtvujemo zanj, mi smo prijatelji luči, mi smo radi na solncu samo včasih si želimo nekoliko dežja, da letina boljše rodi (Veselosť).

„Torej kako pridemo naenkrat do tega, da smo „klerikalci“, da smo „hlapci“.

„Sicer ljubimo in spoštujemo svoje duhovnike zaradi njihovega prevzvišenega zvanja, ali nikakor nočemo, da bi gospodovali v posvetnih zadevah, o katerih smo mi sami gospodarji. Tudi ne poznam nobenega duhovnika, ki bi hotel gospodovati nad menoj v posvetnih stvareh — ne vem, ali kdo izmed vas kakšnega takega gospoda pozna? (Klici: Ne!)

„Torej, kako pridemo mi do tega, da smo klerikalci? V resnici stvar stoji tako-le:

„Klerikalizem“ ali „klerikalni zmaj“, to so vse tiste velike in majhne laži, ki se fabricirajo v svobodomiselnem taboru zoper one stranke, ki so za prostost sv. cerkve, za prostost verskega prepričanja, za svobodni razvoj verskega življenja (Pritjevanje), laži, ki se fabricirajo zoper osebe, ki pripadajo tem strankam,

Žena in socializem.

Spisal Avgustin Bebel.

Žena v sedanjosti.

(Dalje.)

Notranja zgodba večine evropskih vladarskih in plemenitaških rodbin ni skoraj nič drugega nego nepretrgana niz takozvane cronique scandaleuse — škandalozne kronike, prepletene včasih celo z zločestnimi dejanji najnižje vrste. Spričo tega je seveda potrebno, da se dobe zgodovinarji, ki ne samo da niti najmanj ne dvomijo o legitimnosti raznih deželnih očetov in mater, ampak skušajo naslikati vse te kot vzor zvestih in krepstnih rodbinskih očetov. Avguri še vedno niso umrli, in se žive, prav tako kot za rimskih časov, od nevednosti ljudi.

V vsakem večjem mestu nahajamo kraje in dneve, kjer se zbirajo člani najvišjih rodbin, da sklepajo med seboj ženitovanjske pogodbe. Zelo primerno se nazivljejo ti sestanki z imenom ženitovanjska borza. Kajti kakor na borzi, tako igra tudi tu špekulacija in trženje glavno vlogo. Brez sleparstva in goljufije seveda i tu ne gre. Do vratu zadolženi oficirji, ki nosijo slučajno kak žlahtniški naslov, blizu propasti se nahajajoči pustolovci, ki bi radi popravili svoje zaigrano zdravje v prijetni luki domačega ognjišča, fabrikanti, trgovci, bankirji, ki stoje tik pred

bankerotom in često z eno nogo v kaznilnici, končno vsi taki, ki hrepene po posvetnem blagu, uradniki, ki pričakujejo povišanja v svoji službi, pa so začasno v velikih denarnih škripcih — vsi ti se zbero na takih borzah in kupujejo z ženitovanji. Pri tem se seveda navadno niti ne vpraša, ali je bodoča žena mlada ali stara, lepa ali grda, ravna ali grbasta, omikana ali neizšolana, pobožna ali frivolna, kristijanka ali židovka. Denar izravna vse slabosti in nečednosti. Nemški (kakor tudi avstrijski) kazenski zakon predpisuje vsake kazni za podvodstvo, če pa podvodijo starši, jerobi ali sorodniki svojega otroka, rejence ali sorodnika neljubljenemu možu ali neljubljeni ženi za celo življenje samo zbog denarnih ozirov ali visokega stanu, ni vdobiti seveda nikjer državnega pravdnika, ki bi posegel vmes in vendar se je zgodil tu očividni zločin. Imamo celo vrsto dobro organiziranih ženitovanjskih uradov in podvodnikov obeh spolov, ki se pečajo samo z iskanjem primernih kandidatov in kandidatinj za „sveti zakonski stan.“ Ta obrt jim nese ogromno zlasti tedaj, če se gre za člane takozvanih boljših rodbin. Leta 1878. je bila na Dunaju v velikem kriminalnem procesu neka podvodnica zaradi zavdanja strupov. Obsojena je bila v 15letno težko ječo. Pri tem procesu je prišlo na dan, da je plačal

tej ženi bivši francoski poslanik na cesarskem dunajskem dvoru za svojo soprogo celih 22.000 gld! Tudi člani drugih visokih plemenitaških rodbin so se s tem procesom hudo kompromitirali. Da je opravljala ta ženska svoj grdi posel toliko let, najbrže ni bilo drugače mogoče, kakor da so nekateri državni organi navlašč zaprli oči in ušesa. Zakaj so tako storili, tudi ni prav težko uganiti. Tudi v Berlinu stolnem mestu nemškega cesarja, so se prigodile slične stvari.

Posebno poglavje v podvodništvu delajo bogate hčere ameriških milijonarjev. Premoženja imajo sicer na kupe, a hrepene tudi po visokih naslovih, ki jih v Ameriki ni dobiti, ker je tam proklamirana enakost vseh stanov. Njih ponudba in iskanje pride kakor navlašč denarja potrebnim evropskim plemenitnikom. Nekaj imenitnih tozadevnih podatkov je objavilo časopisje v letu 1889. Tako se je pečal s takim posredovanjem plemenit industrijec iz Kalifornije in se dal inserirati celo po vseh večjih nemških in avstrijskih listih. Ponudbe, ki jih je prejel, pričajo zadostno o pojmovanju „svetosti“ in „nравnosti“ zakona v višjih krogih. Dva pruska gardna oficirja sta se javila, da bi se rada poročila, a imata skupno — kakor priznata odkrito — za 60.000 mark dolgov. V

ki sem jih ravnokar omenil, laži, ki se fabricirajo zoper cerkev samo in nje dostojanstvenike. Vsak kos in košček tega liberalnega zmaja je ena majhna ali velikega laž ali lažica. Evo, to je „klerikalni zmaj.“ Laže se na celi črti v svobodomiselnih krogih; v velikem in manjšem slogu! Vsak, kdor čuti v sebi poklic, biti košček voditelja v kaki svobodomiselni stranki, vsak prispeva radodarno k tem lažem in misli, da sploh ni dober svobodomislec, ako se ni nikdar še zlagal (Veselost). Tako vsak svoj košček k temu zmaju prinaša, ki — naravno — tekom let čedalje večji, čedalje bolj debel in čedalje bolj grd postaja. In kje se laže? Povsod. V časopisih primeroma še največ. Potem v javnih zastopih, v gostilnah, kavarnah, doma in drugod, povsod se laže. Tako gre naprej skozi desetletja in desetletja in „klerikalni zmaj“ raste na obsegu in raste tudi na grdobi (Veselost).

„Ena največjih takih laži je n. pr. trditev, da smo mi katoliki nasprotniki šoli (Klici: Tako je!) To je ena najgrših in najinfamnejših laži (Klici: Res je!) in kako se v tem pogledu postopa, je nekdo razlagal: „Dr. Šusteršič lazi po shodih in pravi: Šole zaprite, učitelje pa pobite!“ (Veselost).

„Resnica je pa ravno nasprotno: da mi slovenski katoliki hočemo šolo in hočemo učitelje, ampak mi hočemo dobro šolo in dobre učitelje (Ploskanje). Za slabo šolo, za slabe učitelje so žrtve veliko prevelike, katere danes prinašamo (Tako je!) Za dobro šolo in dobro učiteljstvo pa sem uverjen, da je slovensko ljudstvo pripravljeno prinesiti še veliko večje žrtve. (Burno odobravanje).

„Torej je jasno, od „klerikalizma“ mi nečemo nič vedeti, pač pa damo življenje za našo katoliško vero, ki je, resnica in življenje.

„Naš program v javnem življenju je znan. Mi ničesar ne skrivamo; mi ne uganjamo nobenega hinavstva, temveč javno in jasno povemo, kaj hočemo. Mi hočemo svobodni razvoj duševnih, moralnih sil našega naroda; svobodni razvoj, ker hočemo imeti zavedni narod.

„Naš program je potem organizacija tega naroda, da smo narod bratov pred svetom in da smo v tej organizaciji močni napram vsakemu sovražniku naroda in njegovih svetinj. To je bistvo, kar imenujejo svobodomiselci „klerikalizem.“

Potem razlaga govornik, da je svodomiselnost največja bedarija, ker ima vsak človek svobodno misel. Svobodna misel je „švindl“, ki sovraži cerkev in njene vernike.

Tako je govoril javno pred škofi, doktorji sv. pisma, duhovniki in veliko množico ljudi politički voditelj dr. Šusteršič na III. katoliškem shodu v Ljubljani!

pismu na tega kalifornijskega podvodnika pišeta med drugim: „Razume se samoobsebi, da Vam vnaprej ničesar ne dava. Plačava Vas pa takoj po ženitovanjskem potovanju. Priporočajte naju samo ženskam, katerih družinam se ne da ničesar očitati. Ravno tako bi želela, da naju seznanite z damama čim lepše zunanosti. Ako potrebujejo Vaši agentje (ki bi naju obvestili o vsem поблиžnjem, nama vročili podobe onih dam itd.) tudi naše podobe, Vam jih pošljeva v diskretno porabo. Vso zadevo smatrava kot tajno in zaupno, kot vprašanje časti!“, kar zahtevava tudi od Vas. Pričakujeva čim prej odgovor po kakem Vašem tukajšnjem agentu, ako ga slučajno imate.“

Berolin, Friderikova cesta 107.

15. decembra 1889.

Baron pl. M.

Artur pl. W.

Tudi neki avstrijski aristokrat, Karol žlahtnik pl. M. iz Gödinga na Moravskem je iskal take bogate ameriške neveste in pisal v ta namen sleparskemu uradu v San Francisko (Severna Amerika):

„Kakor čitam v inseratu nekega tukajšnjih časopisov, poznate ameriške dame, ki bi se rade omožile. Z ozirom na to Vam javljam svoj naslov, a moram takoj pripomniti, da nimam nikakega premoženja. Sem zelo starega baron-

Čudili smo se, kako more mož tako zavijati in vsi drugi tako živahno pritrjevati. Še danes se čudimo tudi, da ni dal nikdo na ta govor stvarnih zavrnitev. Čakali smo, da bi kakšno spretnejšo pero odgovorilo, a kar se ni to zgodilo do danes, poskušamo mi to storiti.

Povedali smo že, da se je liberalni poštasti postavila nasproti klerikalna pošast ali „zmaj“, kakor ga nazivlje dr. Šusteršič. Klerikalizem ni nastal v bratomornem boju na Kranjskem, marveč je ta zelo star, zgodovinska znana in dokazana bolezen na katoliški cerkvi. Povsod, kjer je že delj časa udomačena katoliška vera, se vgnezdi polagoma tudi ta bolezen v večji ali manjši meri.

Dr. Šusteršič je najprej stavil vprašanje: „Kaj je klerikalizem, kaj katolicizem?“ Odgovoril je, da je klerikalizem laž, katolicizem resnica. A to ni prava definicija. Učeha cerkev se imenuje latinsko „klerus“ ali po naše duhovništvo. Katolicizem je nauk katoliške vere, pod imenom klerikalizem pa zaznamujemo ona dejanja, katera so v nasprotju naukom katolicizma. Duhovniki učijo namreč Kristusov nauk, a delajo, živijo in tudi učijo v posvetnih zadevah tem resnicam nasprotno. Temu nasprotstvu, ki bije naši katoliški veri od strani klerikalizma naravnost v obraz, pravimo klerikalizem.

Katolicizem je svobodomiseln ali liberalen tako, da se moramo čuditi tem lepim naukom. Kdo je rešil spono suženjstva? — katolicizem; kdo uči ljubezen do bližnjega? — katolicizem.

(Dalje prih.)

Štajersko.

Iz Slov. Bistrice. Ozkotirno železnico od Slov. Bistrice do postaje Slov. Bistrica zidajo spomladi. Vlak bo gonil bencinov motor. Da bodo mogoče zveze tudi z brzovlaki, bodo vozili ti vlaki po tirih južne železnice do Pragerškega.

Benj. Kunej bivši tajnik posojilnice v Krškem je postal zadružni revizor „Zadružne Zveze v Celju“.

Vodna sila Mure. V bližini Gradea bodo v kratkem sezidane naprave, ki bodo omogočile, da se bode izkoristila vsa moč reke Mure. Tako pridobljena moč bo znašala povprek 1030 konjskih sil.

Osebnosti. Davčna kontrolorja Rudolf Postružnik in Rudolf Sigl sta imenovana za davkarja, davčni adjunkti Emil Pleskovič,

skega rodu, 34 let star, neoženjen, svoje čase sem bil kavalerijski častnik, sedaj imam opravilo pri podjetju za zidanje železnic. Jako drago bi mi bilo, ako bi mogel dobiti eno ali več fotografij, ki se Vam jih pod častno besedo zavežem vrniti. Pošljem Vam tudi svoje slike, ako jih rabite. Prosim Vas, obvestite me o vseh podrobnostih. Odgovora čim prej pričakuje se bilježim z visokospoštovanjem Karol baron M. iz Gödinga na Moravskem. Dne 29. novembra 1889.

Mlad nemški plemenitnik iz Londona, Ivan pl. H. piše, da je 5 črvljev 10 palcev visok, je stare plemenitaške rodbine in zdaj v diplomatski službi. Pripoznal je, da je izgubil vse svoje premoženje pri ponesrečeni konjski tekmi in je vsled tega prisiljen, poiskati si bogato nevesto, da pokrije primanjkljaje. Pripravljen je, da potuje takoj v Združene Države.

Omenjeni podvodnik javlja, da se je oglašilo razen mnogo grofov, baronov itd. kot zakonski kandidatje še troje princov in 16 vojvod! Ali ne samo aristokratom, tudi meščanom so se cedile sline po bogatih Amerikankah. Arhitekt Maks W. iz Lipskega ni zahteval samo bogate, ampak tudi lepo in omikano nevesto. Mladi tovarnar Robert D. iz Kehla ob reki Ren je zadovoljen z nevesto, ki ima 400.000 premoženja in že vnaprej obljublja, da jo osreči.

Henrik Skrajner in Josip Ježovnik so pa postali davčni kontrolorji.

Razpisane učiteljske službe. Na trirazrednici v Prihovi (tretji krajni razred) je razpisano mesto definitivnega, ozir. provizoričnega učitelja, prošnja do 10. decembra t. l.; v Sevnici na Dravi do Velike noči 1907 mesto definitivnega učitelja, prošnje do 20. decembra; na štirirazrednici v Sv. Lovrencu, pošta Juršinci (drugi krajni razred) definitivno, oziroma provizorično mesto učitelja ali učiteljice; prošnje do 1. januarja 1907.

Iz Celja. Slovenec poroča: Sedanji celjski Studentenheim stoji na slovenskih okoliških tleh. Ker pa ne morejo vsled prepovedi okoliške občine izzivati z nemškimi trobojnicami in drugim, se hočejo preseliti v Celje in sicer na takozv. „Otok“, ki ga Savinja vsako leto preplavlja. Naj bi odplavila tudi prihodnji nemški Studentenheim z vsem umetnim nemštvom.

Narodna čitalnica v Celju. Na zadnjem obnem zboru je bil izvoljen predsednikom dr. Jos. Sernec, v odbor pa dr. Hrašovec, Fr. Voglar, not. kand. Detiček, dr. Dolar, profesor Suhač, ofic. Mirnik, tajn. Lončar, Rebek Ivan; revizorjem dr. Brenčič.

Poslanec Ploj je bil po nekaterih svojih kolegi v državni zbornici strahovito napaden. Očitano se mu je onečaščenje mladoletnih otrok itd. Teh očitkov se še ni oprostil poslanec dvorni svetnik Ploj.

Poskušena samoumora. Dne 3. t. m. sta hotela v Mariboru dva nesrečna končati svoje življenje. Prva je bila Alojzija Gojznikar, žena železniškega ključavničarja. Pila je fosforovo raztopino, in ko je prišel opoldan mož domov, jo je našel nezavestno ležati na tleh. Prenesli so jo v bolnico. Vzrok obupnemu dejanju so domači prepiri. — Isti dan zvečer si je z brivno britvijo prerezal žile na levi roki 30letni brezposelni pomožni delavec Pavel Babič. Našli so ga še pravočasno in oddali v bolnišnico. Umreti je hotel zaradi prevelike bede.

Celjski sleparji. Johan Lampl v Celju je Juliji Lileg prodal za 20 v. docela neužitnega in smrdljivega konjskega mesa. Bil je obsojen na 14 dni zapore. Johan Antolitschitsch pa prodaja premog, a daje tako slabo vago, da ga je v neki vreči manjkalo kar 13 kg. Tudi njega so zašili za 14 dni. Revež mora tako vse dražje plačati, ker kupuje na drobno, potem pa še pride v roke takim brezvestnim pijavkam in odiralcem.

V konkurz je prišel v Ptuj vinski trgovec Fr. Kaiser, soustanovnik in glavna zaslomba nemškutarskega Štajerca. Za konkurznega upravitelja je imenovan dr. Jurtela.

Zelo patriotičen list v Lipskem, strogo konservativen, ki se jako rad ponaša s svojim krščanskim ciljem, je priobčil na spomlad 1894 sledeči inserat: „Kavalerijski gardni oficir, velike vitke postave, 27 let star, želi finančne ženitve. Naslovi prosti pod grof pl. W. I., Draždane, poste restante“. V primeri s človekom, ki stavlja take cinične ponudbe, je pocestna vlačuga, ki si služi s tem svoj vzakdanji kruh, prva dostojnost in čednost. Podobne oglase čitamo skoro dan za dnevom v političnih glasilih vseh strank, z edino izjemo socialdemokratske stranke. Socialdemokratičen urednik ali ekspedijent, ki bi priobčil v svojem listu tako ali podobno oglasilo, bi bil kot brezčasten pahnjen iz svoje stranke.* Meščansko časopisje se ne sramuje sprejeti takega inserata, ker nosijo ti denar in si mislijo kot cesar Vespazjan: non olet — ne diši. To pa seveda teh časopisov ne moti, da besne proti zakonsko življenje razdirajočim tendencam socialnodemokratske stranke. Ni bilo še časa, ko bi se toliko hlinilo, in prav v namen, da to zopet enkrat pokažemo, smo omenili te slučaje in primere. (Dalje prih.)

* Glej Slov. Narod, Slovenca, Domoljuba itd., kjer dobiš prav mnogokrat take ženitbene ponudbe! Prevaj.

Kranjsko.**Protestni ljudski shod v zadevi deželne blaznice.**

(Dalje.)

V sledečem podajamo poročilo o shodu!

Po izvolitvi prezidija izroči predsednik shoda g. ces. svetnik Iv. Franke besedo g. dr. Ravniharju.

Govor dr. Ravniharja.

Predvsem mi je povdarjati, da se nam danes ne gre za osebe, in tudi ne za osebo g. dr. Robide. Gre se nam predvsem za osvetlitev sistema, ki ga je dež. odbor doslej tako vestno prikrival s plaščem svojega nekrščanskega neusmiljenja. Javnost ima pravico nadzirati naprave, ki nosijo blagodne ime „dobrodelnih zavodov“ ne le iz tega vzroka, ker jih vzdržuje, temveč tudi zato, ker služijo javnim interesom. Če se bom pečal pretežno z afero dr. Robide, storim to zategadelj, ker ta slučaj naravnost tipično ilustrira sistem našega dež. odbora.

Pred 10 leti je bila blaznica še v mnogo hujši meri kot danes, eden najnemodernejših zavodov na vsem svetu. Bolnike so zapirali leta in leta v podzemskim ječam podobne celice. Bili so to tesni, s črno barvo pobarvani kurniki, ki jim je z debelim železjem omrežena lina dovala le malo zraka, še manj pa svetlobe. Bolniki so divjali in besneli v teh kazematah, njih obupno kričanje se je razlegalo daleč v okolico tega strašnega kraja. Če si imel poguma, da si se bližal mogočnemu zidovju, kakor ga ne poznajo niti naše kaznilnice, si lahko čul udarce, ki so ž njimi strežaji ozdravljali bolnike. Krotil jih je tudi prisilni jopič. Higijena, snažnost, kopalništvo — neznana stvar. Bolnik, ki je upal na ozdravljenje, pač ni smel priti v ta zavod, bil je to kraj živih — mrličev.

Tu je posegla vlada sama vmes, zahtevajoč pred vsem ureditev zdravniške službe, kar bi se dalo doseči z nastavljenjem tretje zdravniške moči. Prizadevanju bivšega dež. odbornika ranjkega dr. Schafferja se je posrečilo pridobiti za to mesto mladega tedaj pri deželni vladi službujočega zdravnika dr. Robido, specialista za neuropatologijo in psihijatrijo. Z dr. Robido sta dogovorila, da on prosi za štipendij, s čigar pomočjo se klinično popolnoma izvežbaj, hkratu pa obišči vse moderne zavode enake vrste, da kot bodoči vodja dež. blaznice na Studencu spoznavaj uredbo in upravo blaznic. Dr. Schaffer je obljubil dr. Robidi, da postane definitivno tekom enega leta, vodja blaznici pa tekom dveh ali treh let.

Po preteku enega leta se je dr. Robida s sijajnimi spričevali, zlasti tudi s spričevalom tedaj kakor prva kapaciteta slovečega psihijatra Krafft-Ebinga na Dunaju vračal nazaj na Kranjsko. Spričevalo Krafft-Ebingovo je zlasti še zategadelj posebej omenjati, ker ono dr. Robido izrecno z besedami vsposobljuje za mesto direktorja kaki blaznici. Ta odstavek je namreč pripisati vplivu dr. Schafferja, ki je kakor dež. odbornik z ozirom na dr. Robido obiskal Krafft-Ebinga in je slednji odtistihmal smatral dr. Robido designiranim direktorjem blaznice na Studencu.

Dne 1. novembra 1899 je torej dr. Robida poleg dotedanjih zdravnikov dr. Bleiweisa in dr. Divjaka nastopil svojo službo kot ordinarij in sicer v smislu dekreta dež. odbora „za sedaj v provizorični lastnosti“. Tako je Studenec dobil svojega psihijatra.

Na to je pričelo veliko pometanje na Studencu. Koliko truda in dela je to stalo si preračuni lahko vsakdo, ki hoče svinjak prirediti v velike zračne sobane. Vzlic velikanskim težkočam, ki so se mu stavile na pot, je dr. Robida moderno prenapredil in preustrojl ves zavod, zlasti pa dvignil svoj oddelek. Uvedel je prosto terapijo, takozvani sistem odprtih vrat, da so se bolniki smeli prosto gibati, vrgel omrežje z oken, uvedel kopelji za bolnike, odpravil prisilni jopič, napravil bolnikom čitalnico, knjižnico, skrbel tudi za nedolžne zabave, sestavil orkester iz bolnikov in strežajev. Zdravil je bolnike, kar jih je bilo ozdravljivih, v najnovejšimi pridobitvami znanosti in mnogo jih je odšlo ozdrav-

ljenih iz zavoda; umrljivost pa je na njegovem oddelku padla za polovico.

Povsod drugod bi to blagotvorno, za splošnost velekoristno, za dež. zavod znamenito delovanje našlo krepke podpore, energičnega pospeševanja in visokega odlikovanja in priznanja; ne tako v našem slučaju. Stremljenje dr. Robidovo je naletelo na živahen odpor tako pri vodstvu kakor pri dež. odboru.

Dr. Robida je moral vsako najmanjšo stvarico si priboriti po hudem boju, zlepa malokdaj. Končno se je naveličal prosjačiti dež. odbor. Šel je in nabiral prispevke za udobnosti svojim bolnikom, iz svojega žepa je v vseh letih dodal do 2000 gld. — vse v korist deželne mu zavodu. Bolnikom je bilo na razpolago 14 časopisov, gole in puste stene je okrasil z lepimi slikami, s primernimi napisi, napravil akvarij, nakupil godala za orkester, note, sam podučeval in dirigiral ta orkester. Pripravil je na ta način tem največjim revežem med bolniki prijetno in človeško bivanje, da se niso čutili kot izgnance človeške družbe, marveč kot ljudem vedno bolj in bolj približana bitja. Vse omenjene stvari so seveda privatna last dr. Robidova in vzame jih seboj, kedar bo moral zapustiti ta zavod.

Preustrojitev blaznice v moderni zavod je naletela kakor rečeno na hud odpor; dala pa je tudi povod konfliktom z obema sozdravniki. Vnela se je zaradi tega pred 4 leti polemika med obema slov. dnevnikoma, a javno moram konstatirati, da je bil dr. Robida prvi napaden. Deželni odbor je zaradi tega uvedel preiskavo. Dr. Robida je poklical oba nadstrežaja in s. Lucijo Ekar ter jih vpričo g. dr. Tičarja vzel na zapisnik, zapisnike pa izročil dr. Schafferju. Preiskava je zamrla in danes trdi dež. odbor, da ni nikjer nobene negativne akte več.

Stvari ni bilo mogoče več zadušiti. Prišel je boj med dobrim in slabim, mej gnilih in zdravim.

Letos je podal sod. zdravnik dr. Plečnik več pritožb proti dr. Bleiweisu kot vodji deželne blaznice. Remonstriral je tudi dr. Šlajmer kakor je vsem znano. Tedaj je bil dr. Robida pri dež. odborniku grof Barbotu in je zahteval pojasnil glede njegovih pritožb in ulog. Grof Barbo je dejal, da ni ničesar tu, da bi rad sedaj ko je dāna prilika, radikalno ozdravil razmere, da na gole govornice ne more ničesar vkreniti in da zahteva pismene vloge. Na to je dr. Robida še enkrat zaslíšal oba nadstrežaja in s. Lucijo; zapisnike so vsi trije podpisali, izjavili, da svoje navedbe lahko potrde s svojo prisego, na kar je dr. Robida zapisnike oddal dež. odboru. Grof Barbo je prišel sam na Studenec preiskavat in zaslišavat. Izrazil se je končno, da se njegove poizvedbe v bistvu strinjajo z omenjenimi zapisniki. (Govornik prečita protokolarno izjavo sestre Lucije Ekar).

Prvi uspeh te preiskave je bil ta, da so bile te trijako zanesljive osebe po 15letni službi odpuščene iz službe. (Ogorčenje). Odití sta morala torej na vrat na nos oba nadstrežaja samo zato, ker sta kot zvesta služabnika dež. odboru in takorekoč na poziv dež. odbora odkritosrčno povedala, na čem boleha zavod. (Sramota, Fej dež. odbor!). In oditi je morala s. Lucija, ki je bila bolnikom prava mati. Hodila je po vaseh beračít, da so dobili njeni bolniki boljše hrano. Tudi ona je morala oditi iz zavoda, oditi tako kakor zapodi gospodar svojega hlapca, ki je učinil bog ve kak zločin, zopet samo zategadelj, ker ni zamolčala nečuenih razmer napram onemu, ki je poklican v to, da jih čuje in da sodi o njih, (Škandal, da jih sram ni!) Pa prav jim je, so se vsaj naučili, da je mnogo bolje biti potuhnen in hinavski; kaj zato, ako trpi zavod, ako trpe bolniki.

Vpeljala se je na to disciplinarna preiskava proti dr. Bleiweisu, dr. Divjaku in — dr. Robidi. Usoda nadstrežajev in s. Lucije ni dala dr. Robidi pričakovati nič dobrega. Pisali smo takrat o tem in še tedaj smo izražali bojazen, da morda usodepolni izrek človeške previdnosti zadene ravno onega, ki je z najboljšim namenom šel na delo, da očisti Avgijev hlev. Naša te-

danja slutnja se je uresničila. Poznali smo pač dobro naš dež. odbor. Dr. Divjaku se je samo še enkrat prepovedalo, da ne sme izvrševati privatne prakse, vsi drugi pri njem ravno tako dokazani očitki kakor pri dr. Robidi so se mu izpregledali, dr. Bleiweis ni več vodja blaznice, češ, da iz Ljubljane ne more nadzirati zavoda (do tega prepričanja je prišel dež. odbor po 27 letih) (Smeš.), dr. Robidi pa se je dostavil dekret od 30. okt., da je z dostavitvijo dekreta torej 31. okt. odpuščen iz službe. (Viharni klici ogorčenja. Živio Robida!)

Seveda so ljudje začudeno povpraševali, kaj pa se je zgodilo hudega, da je moral dr. Robida stante pede zapustiti zavod, kateremu je bil z ljubeznijo posvečeval vse svoje duševne in telesne sile. Govorilo se je celo o tatvini, goljufiji in poneverjenju. Seveda vsak človek ve, da ima preprost hlapec pravico do 14dnevne odpovedi, ako ni kaj posebno pregrešnega učinil, vedo tudi, da je n. pr. trgovskim uslužbencem odpovedati najmanj 6 tednov pred vsakim kolegarskim četrtletjem — tu pa je graduiran doktor medicine, specialist moral sramotno zapustiti službo s tisto minuto, ko se mu je dostavil dekret.

In če je že to postopanje nekaj nečuenega, kaj naj rečemo o tonu, v katerem se govori v tem dekretu z dr. Robido, z akademično naobraženim človekom. Zahtevamo, da se z vsakim človekom, pa naj bo tudi takozv. nižjih slojev, govori dostojno; toda tako ponižujoče, tako zafkljivo, tako gospodujoče kakor govori ta dekret, še nisem kaj enakega ne čul ne čital.

Ne bom Vam čital tega dekreta, saj ga poznate iz časopisja.

Eno konstatujem iz tega dekreta, da ne omenja prav nikakih zaslug dr. Robidovih za zavod, da te zasluge, ki so očitne, ki so dokazane, popolnoma prezre in ne samo to, da jih naravnost zanikuje, kajti dekret pravi, da je dež. odbor prišel do spoznanja, da dr. Robidi pri vsem njegovem prizadevanju ni šlo toliko za izboljšanje razmer na zavodu, nego marveč da bi izpodkopal ugled svojega predstojnika, da bi izpodkopal pri dež. odboru zaupanje do obeh sozdravnikov in da bi na njiju škodo dvignil sebe, da so bili nagibi dr. Robidovi neplemeniti, nizkotni, sploh taki, da morajo izzvati obsodbo vsakega dostojnega človeka.

Temu nasproti je pred vsem povdarjati, da so nagibi nekaj notranjega, duševno delo, ki se odteguje javnosti, ki se tudi dokazati ne da. Kaki nagibi me vodijo pri tem ali onem činu, za to noben drug človek ne more z zanesljivostjo vedeti kakor edino le jaz sam. Zato pa je neopustno, ako dež. odbor z neko nezmotljivostjo trdi, da so mu znani dr. Robidova nagibi in da so ravno taki, kakor so navedeni v dekretu.

S kakimi nameni je prišel dr. Robida na zavod in s kako vnemo se je lotil dela, sem Vam bil že prej opisal. In to vse, ti vidni uspehi njegovega dela se dajo dokazati, s pričami dokazati, z izvedenci, s krajevnim ogledom. Zato pa je moj glavni očitek proti postopanju dež. odbora, da je sodil brez temeljitega dokazovanja, dekret dokazov niti ne navaja, in še več, da je sodil na podlagi izpovedb umobolnikov samih, dočim na drugi strani ni hotel zaslišati od dr. Robide ponujenih dokazov zlasti prič in izvedencev. Vsak jurist ve, da je celo pred sodiščem sprovedeni dokaz nezanesljiv, da se ne moremo zanašati niti na zaprisežna pričevanja; kaj naj torej rečemo o sodbi sodnika, ki obsoja v smrt, ne da bi hotel slušati obtoženčevih dokazov, ki obsoja na podlagi navadnih govoric, na podlagi prostih zaslišavanj. Ne samo kot jurist, kot vesten človek jaz ne bi mogel podpisati take sodbe!

In ta sodba je hujša nego sodba v smrt, s to sodbo ubija dež. odbor dr. Robidi eksistenco za vso prihodnost. Vprašam, kateri zavod pa še sprejme dr. Robido na podlagi tega dekreta? Noben. S tem dekretom je dež. odbor mlademu slovenskemu

zdravniku strokovnjaku vžgal na čelo znak, kakor se tak znak vžiga zločincem na galerah. Pred njim se bodo zapirala vrata, priznavale se bodo morda sicer njegove zmožnosti, ali z obžalovanjem se bodo skomignilo z ramami: ta dekret, ta dekret...!

V kolikor dekret ocenjuje zdravniško delovanje dr. Robidovo v zavodu, mu kakor rečeno ne priznava nobene zasluge, da še več ga slika kot brezvestnega, malomarnega in brutalnega zdravnika. Po pravici odrekam deželnemu odboru sodbo v zdravniških stvareh. To je priznaval tudi deželni glavar, ki je potrdil, da zaradi teh stvari dr. Robida ni bil sojen, da te stvari pri sodbi niso bile odločilne, temveč so pridejane v dekretu le v ilustracijo, da se namreč zamorca napravi še bolj črnega, kakor je že. No, ako pa to odpade, potem pa že celo ni ničesar konkretnega več tukaj. Sicer je pa tudi na sodiščih nekako pravilo, da v medicinskih stvareh, kedar je zdravnik obdolžen, naj govori in izreče svoje mnenje medic. fakultete na vseučilišču. Seveda dež. odbor ni slušal medic. fakulteta, slušal pa pa je dva sekundarno dementna bolnika. Na njiju mnenje je zidal svojo sodbo. (Živio Joža! Živio Kumberland!)

Da pa le primeroma povem, kako — recimo naglo je izrekel dež. odbor tudi v strok. oziru svojo sodbo, naj navajam, da imenuje dr. Robido brezvestnega, ker je uporabljal neko novo zdravilo Yohimbina. Torej brezvestno je, če kdo rabi kako novo zdravilo, če kdo poskuša kako novo iznajdbo; ravno tako brezvestno kakor je bilo brezvestno od Galileja, ki je svoj čas pričel trditi, da se zemlja vrti okoli sonca ne pa narobe. Jako napredno naziranje. Smo pač vedno še v časih Galileja! Toda dež. odbor se sklicuje na blaznico v Feldhofu, češ, da tam ne rabijo Yohimbina, pozablja pa povedati, da so v Feldhofu ravno take nazadnjaške razmere, kakor v blaznici na Studencu. Mnenje iz Mauer-Öhlinga pa je čisto drugačno, kakor ga citira dekret.

Ako sem trdil, da je dež. odbor sodil brez temeljitih dokazov, tedaj je že s tem rečeno, da je sodil na podlagi neresničnih trditev. Neresnična pa je trditev, da dr. Robida letos ni hotel prirediti kresne veselice, res je marveč, da je ni mogel prirediti, ker se je z odpuščenima nadstrežajema izreklo solidarnih 10 ali 11 drugih strežajev; neresnica je, da je Robida zaradi komoditete premestil bolnico Maček iz barake za akutne infekcijske bolezni nazaj na oddelek; premestil jo je, ker v barako sploh ni spadala; neresnično je, da dr. Robida od junija letos bolnikov ni za dalj zavijal kakor za 4 ure zategavoljo, ker se je zavedal svojega prejšnjega napačnega ravnanja, res je marveč, da od junija naprej ni imel nobenega izšolanega strežaja več na razpolago ter se je moral zanesti edino le nase. Ravno to, da je zahteval, da ga mora strežništvo za najneznatnejše stvari pozvati na oddelek, dokazuje vestnost dr. Robidovo, ne pa njegovo slabo vest. Neresnično je tudi, da je dr. Robida s strežništvom pozno v noč skupaj „popival“. Ponudil je dokaz s pričami, da to ni res. Dež. odbor jih seve ni zaslišal. Na celi stvari je le to resnica, da v vseh 7 letih, kar je na Studencu dr. Robida, ni bil 20krat zvečer v gostilni in da če je v taki vaški gostilni kak strežaj prisedel k njegovi mizi, ga dr. Robida ni odganjal. Ali je taka pregreha, ako sedi strežaj pri moji mizi, kaj je strežaj pes? (Ogorčenje.) In dež. odbor pravi, da je dr. Robida s tem diskreditiral svojo čast kot zdravnik in dež. uslužbenec. Takih aristokratskih pojmov o časti se bodo gospodje pač morali odvaditi, ako ne, odvadili jih bodo drugi. (Tako je! Živahno pritrdjevanje.)

(Dalje prih.)

X občinskim volitvam v Železnikih.

Volitve za občinski odbor so razpisane na torek t. j. dan 20. novembra t. l. V očigled temu se pojavlja zadnji čas neko nemirno gibanje v našem trgu. Vse zavedno občinstvo nestrpno pričakuje dne volitev. Skrajni čas je namreč, da se že enkrat temeljito obračuna s tukajšnjimi mogotci, ki zatirajo že toliko let, stoječ na čelu občine, priprosto ljudstvo.

Ne gre se pri teh volitvah za zmago ene ali druge politične stranke. Tukaj se bojuje ljudstvo za svoj obstanek proti oholim fužinarjem. Dejstvo je, da stoji naš trg na robu propada. Žalosten je pogled na razmere, v katerih žive prebivalci našega trga; brez upa na boljšo bodočnost. In kdo je kriv temu? Kdo je kriv, da so Železniki tako propadli? Kdo je kriv, da štejejo danes komaj tretjino števila nekdanjih prebivalcev, ter da so še ti večinoma reveži, ki se morajo trdo boriti za svoj vsakdanji kruh?

Roko na srce, gospodje v občinskem odboru! Vaša sebičnost in častiželjnost je pritirala nekdanj znameniti trg tako daleč, da se bo kmalu reklo: Železniki so bili! Preobširno bi bilo, ko bi hotel tukaj opisati vse stare grehe in krivice, katere so povzročili v Železnikih fužinarji in njih pristaši. Omenim naj le nekatere stvari, da tudi javnost izve, kako se je dosedaj skrbelo pri nas za napredek in blagor občanov.

Pač so si v dobrih časih fužinarji ter njih pristaši, zlasti mesarji in trgovci, z veseljem polnili žepe s tisočaki delavskih žuljev. Ko je pa opešala žebljarska obrt, so prepustili revne izsesane delavce lastni usodi; češ mi smo preskrbljeni, drugi naj skrbi vsak zase.

Tudi v Kropi in Kamni gorici je opešala nekdanja žebljarska obrt vsled tovarniške konkurence. A tam so se našli možje, ki so živeli z ljudstvom v dobrih časih in ga tudi v slabih niso zapustili, marveč so vstvarili s svojo podjetnostjo tema krajema podlago za novo boljše življenje. In pri nas? Kaj se je storilo v tem oziru? — Lanskega leta je med delavci samimi oživila misel, da bi se tudi pri nas ustanovila železoobratna zadruga po vzoru kroparske. Delavci so vložili na občinski odbor prošnjo, da bi se jim pomagalo pri tej akciji. Dotična prošnja je bila v občinski seji prečitana ter delavcem vrnjena z milostno pripombo, da bo ta prošnja od občinskega odbora povsodi „toplo“ priporočena. S pomočjo dež. posl. Demšarja se je nato vložila tozadevna prošnja na deželno vlado. In še le potem se je naš župan, po nalogu deželne vlade prisiljen začel brigati za to stvar. A zadnji čas je videti, da je tudi ideja železoobratne zadruge, pod okriljem „skrbnega“ gospoda župana mirno zaspala kakor sploh vsaka dobra stvar, ki pride v roke ljudem a la Košmelj.

Naravna posledica te brezbržnosti je — da ne rabim hujšega izraza — da je število revežev, ki so bili nekdanj delavci fužinarjev, čimdalje večje, a sedaj ko so onemogli, mora skrbeti za nje občina. In s tem je jasno označeno, kako razumejo naši prvaki socialno delo. Ne najdemo izrazov, da bi zadostno ožigosali krivično postopanje te nazadnjaške klike!

Pa ne samo to, da so izročili fužinarji svoje onemogle delavce v oskrb občini. Ne. Oni so iskali pri tem še svoj poseben dobiček. Žebljari in fužinski delavci so imeli starodavno pravico, sekati drva za kurjavo v takozvanem „Kovaškem vrhu“, ki je bil nekdanj občinska last. A fužinarji, kot neomejeni gospodarji občinskega premoženja, so že pred leti napravili zvito manipulacijo, po kateri si sedaj laste imenovano zemljišče, katero je danes vredno tisoče. Utemeljujejo svojo lastninsko pravico edino s tem, da že mnogo let plačujejo davek od omenjenega posestva. Da so imeli pri tem veliko več koristi kot so plačali v davkih, se lahko vsak čas dokaže. Nimajo pa najmanjšega dokaza, kdaj in od koga so to zemljišče kupili oziroma na kak drug način prejeli v svojo last. Že ime samo govori dovolj jasno, da je to last delavcev, last občine. A, ko je po krivdi fužinarjev prenehala žebljarska obrt, ko so se pod „vzornim“ gospodarstvom Globočnikov podirale fužine; takrat so fužinarji kratkomalo prepovedali nekdanjim svojim delavcem sekati drva v „Kovaškem vrhu“; češ, žebljarjev ni več, torej je to izključno last fužine, katere pa sedaj v resnici tudi ne več. Le visoki dimnik, stoječ na mestu nekdanje fužine, bo svedočil še poznejšim rodovom kot žalostna priča nazadnjaštva Globočnikov.

Pred letom so se pričeli brigati za to zadevo nekateri posestniki Gornjih Železnikov.

Pač je v prvi vrsti dolžan občinski odbor skrbeti za občinsko premoženje in za korist občine. A žalibog, občinski odbor je popolnoma v rokah Globočnikov. Samo ob sebi je umevno, da je torej vsako tozadevno, fužinarjem neugodno pritožbo enostavno prezrl oziroma odklonil. In letos, ko zahteva ljudstvo glasno kruha in svojih pravic, so odgovorili fužinarji, odnosno obč. odbor s tem, da so pozvali orožnike, ki naj bi z bajoneti prisilili ljudstvo k molku. — Dejstvo, da so bili c. kr. orožniki tukajšne in sosedne postaje dne 2. t. m. celi dan zaman pripravljeni za naskok proti revnim delavcem je sicer samo na sebi smešno, ter je prineslo povzročiteljem le blamažo, a razvidno je iz tega, s kakimi sredstvi si hočejo fužinarji ohraniti krivično posest ter nadvlado v občini. — Upamo, da je to dejanje bilo zadnje, ki se bo beležilo v zgodovini Železnikov za časa strahovlade Globočnikov. Najbolj klaverno vlogo v tej zadevi pa igra naš gospod župan. On, ki sicer tako samozavestno in bahato nastopa proti nižjim slojem; je tukaj le ponižen sluga Antona Globočnika. — Ni čuda, da si ob takih razmerah razun par slepih Globočnik-Košmeljovih pristašev, želi vsakdo izpremembe v vodstvu občinske uprave.

Kdor ne pozna natančneje naših razmer, se pač čudi, kako je moglo tako dolgo trajati to neznosno stanje.

Kriva je temu največ nezavednost ljudstva, katero je zopet pripisovati na rovaš fužinarjev. — Splošno si je pa v tem oziru pridobil nemeljivo a žalostno slavo bivši dolgoletni učitelj, bivši večletni župan, sedaj prvi občinski svetovalec, bivši slovenski pesnik in pisatelj i. t. d. J. Levičnik. Temu možu se poleg drugih častnih naslovov more nadeti še — *).

Kot pisatelj se je podpisoval „Rodoljub Podratitovski“. To svoje rodoljubje je pa najbolj kazal s tem, da je hotel svoje rojake ohraniti v večni temi popolne nezavednosti. Ta mož je pred dvajsetimi leti, o priliki ustanovitve tukajšnjega Bralnega Društva, izrekel značilne besede, nevredne pesnika in pisatelja. Rekel je namreč: „Ne pustimo ljudstvu, da se izobrazijo; ker potem je naša oblast pri kraju in se ljudstvo ne bo dalo več komandirati.“

Ravnajoč se dosledno po tem načelu je strastno nasprotoval vsemu, kar bi pripomoglo k ljudski izobrazbi. Tukajšne Bralno Društvo more imenovati v dvajsetih svojega obstanka Levičnika kot svojega najhujšega sovražnika, kateremu ni bilo v boju proti temu društvu nobeno sredstvo prenizko.

Žrtve njegovega sovraštva so bili v prvi vrsti dobri, za blagor ljudstva vneti duhovniki. Resnici na ljubo se mora reči, da so za izobrazbo priproste ljudstva v Železnikih do danes še največ storili razni tukaj službujoči duhovniki. A vsak duhovnik, ki je količkaj pripomogel k ljudski prosveti, je našel v Levičniku strašnega sovražnika. Najnovejši dokaz temu je, s kakimi sredstvi je nastopal proti ravnokar odšlemu kaplanu I. Mihelčiču, ki je bil brez izjeme v vseh tukajšnjih krogih splošno priljubljen. Le Levičnik in njegova nazadnjaška garda ga niso mogla trpeti, ker Mihelčič kot izurjen pevec, ni mogel mirno poslušati škandaloznega cerkvenega petja, katero vodi Levičnik, ter je obenem po svojih močeh pospeševal izobrazbo priproste ljudstva. — S svojim svetohlinstvom si je znal pridobiti Levičnik vpliv v višjih krogih cerkvene oblasti; da je tem lažje denunciral in obrekoval.

Za ta svoj žalostni posel, in menda še posebno zato, ker je po njegovi zaslugi naše cerkveno petje naravnost pod vsako kritiko, je bil Levičnik odlikovan lanskega leta od papeža s križcem za zasluge „pro ecclesia et pontifice“. (sic!) Razume se, da je imel Levičnik pri svojem početju trdno zaslonbo v fužinarjih, ki so ga, vpoštevajoč njegov zgoraj omenjeni izrek, vsestransko podpirali. Saj le, dokler je bilo

*) Tukaj je črtalo uredništvo nekaj vrstic, ker so zgolj osebnega značaja.

ljudstvo slepo, je bilo mogoče, da so v občinskem odboru sedeli možje pristaši fužinarjev, kipo zakonu niti volilne pravice niso imeli!!

Le ljudska nevednost je bila kriva, da se je svoječasno mogel popraviti volilni imenik zadnjo noč pred volitvami pod Levičnikovim vodstvom tako, da je bila zmaga pri volitvah zagotovljena omenjenim gospodom. Le ljudska nezavednost je dovoljevala, da se je zgodilo v občinski upravi še nebroj drugih krivic.

Toda dopolnjeno je! Ljudstvo se je vzbudilo ter je Vas spoznalo. Kljub vsemu nasprotovanju od vaše strani, si bo ljudstvo preko Vas priborilo svoje pravice. Če tudi se sedanji častihlepni župan baha, da ga ni, ki bi bil sposoben za župana razun njega in A. Globočnika, vendar upamo, da se na dan volitve skaže resnica stare prislovice: „Vsakega osla glas ne sega do neba“, ko se mu namreč odvzame županska čast, na katero misli mož, da je že intabuliran. Z njim vred mora pognati glas zavednih volilcev iz občinskega odbora razne Globočnike in Košmelje ter njih podrepnike z Levičnikom vred tja, kamor spadajo; na njih mesta postavimo kot svoje zastopnike može, katerim bo v resnici mar korist in napredek občine.

Od Vas pa cenjeni volilci, je odvisno, da more poročati „Naš List“ prihodnji teden veselo novico: „Pri občinskih volitvah v Železnikih so padli privilegiji, je padel terorizem ter je zmagala pravična ljudska volja!“

Zato pa izrecite na dan volitve vsi zavedni volilci kot en mož na volišču smrtno obsodbo tiranstvu sedanjega občinskega odbora. Ljudstvo naj se vlada po ljudstvu.

To je pogoj, pod katerim je mogoče, da tudi tužnim Železnikom

Vremena enkrat bodo se zjasnila,

Jim mil'še zvezde kakor zdaj sijale!

Železnikar.

Moralni nivô deželnega odbora kranjskega je v jasni luči osvetila afeta dr. Robide. V to naslednji dokazi. Pretekli teden je bil pri dež. glavarju pl. Deteli predsednik društva zdravnikov g. primarij dr. Gregorič. Temu gospodu nasproti izjavil je deželni glavar, da „razlogi v dekretu glede zdravniškega poslovanja in službovanja dr. Robide na blaznici sploh niso bili merodajni in odločilni za disciplinacijo, pač pa so to bile druge stvari.“ Kaj pa ostane potem, če se izvzemo iz dekreta očitania glede poslovanja in službovanja? Iz tega naivnega priznanja glavarjevega se neopovržno razvidi, kako se je postopalo napram dr. Robidi, a se tudi vidi, da je obtožnica umetno napravljena, in sodba navidezno utemeljena. In potem se še dvomi, ali je disciplinacija politična ali ne?! — Nič manj dober dokaz slabe vesti deželnega odbora je tudi dejstvo, da so razni deželni odborniki pisali raznim zdravnikom ekspresna pisma, in to ravno pred shodom zdravniškega društva, na katerem je shod vrgel odbor Bleiweisovcev. Ako ima odbor res tako zelo prav, in je tako pošteno ravnal, kakor to trdi njegov najnovejši organ „Slov. Narod“, čemu pa posega z ekspresnimi pismi agitatorično vmes? — Tretji dokaz dobre vesti je pa tudi to, da oficijelno inspirirani „Sl. Narod“ prinaša naenkrat nove stvari v javnost — s katerimi hoče opravičiti postopanje deželnega odbora. Čemu? Ako je sodba pravična in res utemeljena v dekretu, je pač odveč iskati novih stvari! Iz vsega bo torej vsakemu nepristranskemu človeku možno spoznati, kako stoje stvari v istini, a tudi, kako se vlada v kraljestvu grofa Barbota.

Na shod zaupnikov narodno-napredne stranke je prišlo nekaj nad 300 zaupnikov. Spomladi jih je bilo nad 500, torej očitno nazadovanje, zlasti ako se pomisli, da ti 300teri zaupniki niso samo zaupniki, ampak sploh cela stranka. Mnogo pa jih je bilo na

shodu iz radovednosti. Župan Hribar in dr. Triller sta se obregnila ob „mlade“ in seve ob Naš List. Napad na „mlade“ sploh je bil parlamentarno nedostojen, ker je imel dosedanji izvrš. odbor tudi „mlade“ v sredi. Kako se to sklada s strankino disciplino, naj se take stvari zmenijo v odboru, ne pa znositi se nad njimi na javnem shodu. Obžalujemo, da v odboru bivajoči mladi tudi niso pozabili parlamentarne dostojnosti ter primerno odgovorili. Seveda bi pri teh „zaupnikih“ slabo naleteli, ali krasna slika bi bila, javni spor izvrš. odbora. Župan je hotel pozneje popravljati svoje besede, pa precej nerodno, ni našlo odmeva. Ako sta pa oba omenjena govornika napadala one „mlade“, ki so pisali politične članke v Naš List (konstatujemo, da dr. Novak in dr. Ravnihar tega nista več storila, odkar sedita v izvrš. odboru), tedaj je bilo to zopet resnega politika nedostojno: napadati odsotnike, ki se braniti ne morejo. Sicer pa je bil shod precej klavrn, nobene navdušenosti, referati suhoparni iz dolgočasni, dr. Tavčar do skrajnosti izmučen — mislimo, da se ne motimo, ako prorokujemo, da ostane vse pri starem.

Dr. Ravnihar je odločno odklonil vsako izvolitev v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke.

Dr. Fran Göstl, bodoči ordinarij odnosno vodja dež. blaznice na Studencu nam „s primernim spoštovanjem“ (kako neokusno) piše, da je kot dijak slušal predavanje prof. Wagnerja (kjer je z odliko kolokviral) in prof. Krafft-Ebinga; kot zdravnik služboval 4 mesece na kliniki prof. Wagnerja in 4 in pol mesece v nižjeavstr. dež. blaznici v Klosterneuburgu ter za oboje dobil izvrstna priznalna spričevala; zdaj pa že polnih šest let slušbuje v privatnem zavodu za umobolne. Lojalno in resnici na ljubo sprejemamo to pojasnilo g. dr. Goestla; izražamo pa h kratu nado, da kot pošten in značajan mož, kakor poznamo dr. Goestla, tudi svojemu kolegu dr. Robidi ne bo hotel delati krivice ter ne bo hlepel po službi, ki gre danes po pravici edino le — dr. Robidi.

20 hektol. vina se prodaja

zaradi opustitve trgovine po jako ugodni ceni.

Na željo se prodajo tudi sodi.

Več pove upravništvo „Našega Lista“.

PFAFF šivalni stroji
so najboljši
za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !
Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
52—23

Tri goldinarje velja poštni zabojček

brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) toaletnega mila (odpadkov) lepo sortirane z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Brezskrbno
družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih
švicarskih ur
brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-27

David Seravalli Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen 12—7

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedi, okraske, podobne, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in strope. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga samotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Izborna zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

6dlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplom in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah
pri Ljubljani.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper mo-
tenje prebavljanja, krče v želodec, ko-
liko, prehlajenje (katar), prsne bolezni,
influenca itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika po-
sebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“
za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in
otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko raz-
pošilja le proti predplači ali povzetju 48

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pism zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Novost!

Efektno!

Krasno angeljsko zvonjenje na božičnem drevesu

6 pozlač. angelji, 30 cm vis. Nastavek na vrhu nezlomen.
Jamstvo za brezhibno delovanje.

Najnovejši in najlepši okrasek za božično drevesce!

Naj ga ne manjka v nobeni krščanski družini!

Od treh sveč proizvajana
gorkota vrti gonilno ko-
lesce, na tem kolescu vi-
seče kroglice udarjajo
na tri zvonce in na ta
način nastane tako pri-
jetno doneče zvončkanje,
da napolnjuje mlade in
stare neko skrivnostno
božično veselje.

Cena s kartonom in navodilom
za uporabo franko proti pred-
plačilu za komad

K 1-50

3 komadi K 4—
6 komadov „ 7-50
12 „ „ 13-50
Proti povzetju 20 v. več.

Če komu ne ugaja,
dobi denar vrnjen!
Naročiti je pravočasno
pri tvrdki

Hanns Konrad

prva tovarna za ure v Brūx-u št. 2107, Češko.

Moj 200 strani obsežajoč glavni katalog s 3000 podobami
se pošlje na zahtevo vsakemu zastonj in poštne prosto.

Kakšno lastnost ima

pravi „**Franckov**“ dodatek k kavi
zraven svojih kakovostnih prednosti?

Da isti predstavlja izrečen

naroden proizvod čistejše kakovosti, ker se je poljedelstvo
s : **cikorijinimi** : koreninami, katere se pri izdelovanju kot surovina pora-
bijo, po velikem naporu ter mnogostranskih žrtev tvrdke Henrik Francka
Sinovi upeljalo in udomačilo že tekom nekaterih desetletij tudi v deželi, tako
da se pokrije danes že vsa potreba v surovini potom domačega poljedelstva,

Pravi „Franckov“ dodatek k kavi je torej
naroden izdelek, kateri je prinašal poljedelstvu, ker je z
istim v ozki zvezi, znamenite koristi ter nove vire zaslužka.

Da se zamore le relativno-skromnemu obsegu v deželi opravljenemu, še
dosti dobička donajajočemu obdelovanju cikorijske — s katerim je seveda
v nekaterih krajih žalibog še pičlo použitje kavinih surogatov v razmerju — po-
deliti gosp. sadilcem cikorijske zaželjeno večjo razširjenost, želelo bi se, da se ta
priznani ter s poljedelstvom tako blizu sprijazneni

narodni proizvod: pravi „**Franckov**“ dodatek k kavi,

od gosp. trgovcev, kakor posebno tudi od cenjenih konsumentov kot domači iz-
delek podpira in se mu dá prednost pred izdelkom iz tujedeželnih surovin, pri
čemer izvrstna kakovost trgovcu zadovoljnost svojih odjemalcev jamči in njego-
vemu priporočevanju dela čast.

Pri kupovanju

pravega „**Franckovega**“ dodatka k kavi
pa prosimo, da se opazuje velika previdnost ter se tudi
služkinjam in kupčevalkam pusti v znožju zaznamovane
varstvene znamke in naš podpis dobro zapomniti, kajti
naši izdelki se ponarejajo v zelo motljivih — posnemah —
ki so na videz enake, od drugih tovarn.

Spoštovanjem

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

Le „Zvezdna“ cikorijska

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!